

Hải Quân Đại Tá HÀ VĂN NGẠC

Tường-Thuật Trận Hải-Chiến Lịch-Sử Hoàng-Sa

Hải Quân Đại Tá Hà Văn Ngạc

Hải Quân Đại Tá HÀ VĂN NGẠC mất lúc chỉ mới 64 tuổi (1999). May thay, Ông đã kịp để lại bài viết về Trận Hải Chiến Hoàng Sa của Hải Quân QLVNCH, trước khi mất chỉ có 1 năm (1998).

Thành kính Tri Ân Đại Tá.

**Kính nguyện cầu Hương Linh Ông An Nghỉ cùng với
Anh Em Chiến Hữu Hải Quân đã ra đi.**

....

Sau đây là thủ bút của Hải Đội Trưởng Hà Văn Ngạc

Đôi lời trước khi viết

Đã 25 năm kể từ ngày tôi tham-dự trận hải-chiến Hoàng-Sa, tôi chưa từng trình bày hay viết mô-tả lại về trận đánh này, ngay cả có nhiều lần tôi đã thất hứa với các bậc tiên-sinh yêu-cầu tôi thuật lại chi-tiết của cuộc đụng-độ. Dù thắng hay bại, chỉ có một điều duy-nhứt không thể chối cãi được là các chiến-hữu các cấp của Hải-quân Việt-Nam Cộng-Hòa trong trận hải-chiến đã anh-dũng chiến-đấu bằng phương-tiện và kinh-nghiệm có trong tay để chống lại một kẻ xâm-lăng truyền-kiếp của dân-tộc hầu bảo-vệ lãnh-thổ của Tổ-quốc. Trước một thù-địch có sức mạnh gấp bội, dù cuộc-chiến có hạn-chế hay kéo dài hoặc mở rộng, phần cuối là chúng ta vẫn phải tạm lùi bước trước các cuộc cường-tập của đối-

phương để tìm-kiếm một cơ-hội thuận-tiện khác hầu khôi-phục lại phần đất đã bị cưỡng-chiếm.

Hôm nay nhân ngày Tết Kỷ-Mão, tôi viết những giòng này để tưởng-niệm anh-linh các liệt-sĩ đã hy-sinh khi cùng tôi chiến-đấu chống kẻ xâm-lãng trên các mảnh đất xa vời của Quốc-Tổ, một số đã vĩnh-viễn nằm lại trong lòng biển Hoàng-Sa như để thêm một chứng-tích lịch-sử của chủ-quyền quốc-gia, một số khác đã bỏ mình trên biển cả khi tìm đường thoát khỏi sự tàn-bạo của người phương bắc.

Có nhiều chiến-hữu Hải-quân đã từng hăng-say viết lại một trang-sử oai-hùng của Hải-quân và toàn Quân-lực Việt-Nam của nền Đệ-Nhị Cộng-Hòa, nhưng đã thiếu-xót nhiều chi-tiết chính-xác mà vào những năm trước 1975 chưa được phép phổ-biến, và cũng vì phải lưu-lạc khắp thế-giới tự-do nên các chiến-hữu đó đã không thể liên-lạc để tham-khảo cùng tôi.

Nhiều chi-tiết về giờ-giấc và về vị-trí bạn và địch, cũng như tên họ của các cấp có liên-hệ tới biến cố, vì không có tài-liệu truy-lục, nên chỉ có thể viết vào khoảng gần đúng nhất. Tôi chỉ tường-thuật trung-thực những chi-tiết theo khía-cạnh của một người chỉ-huy chiến-thuật được biết và cũng mong-mỏi các chiến-hữu nào còn có thể nhớ chắc-chắn các chi-tiết quan-trọng khác, tôi sẽ sẵn-sàng tiếp-nhận qua tòa-soạn này, để sửa lại tài-liệu này cho đúng.

Hà-Văn-Ngọc

"Tân xuân Giáp-Dần Hoàng-Sa-chiến

Nam-ngư hải-ngoại huyết lưu hồng"

Hai câu thơ với lối hành-văn vận theo sấm Trạng-Trình đã được truyền-khẩu rất nhanh khi Hải-đội Đặc-nhiệm Hoàng-Sa trở về tới Đà-nẵng vào sáng sớm ngày 20 tháng 4 năm 1974. Và câu thơ này do chính Hải-quân Đại-Tá Nguyễn-Viết-Tân (thủ-khoa Khóa 5 của tôi) lúc đó đang giữ chức-vụ Chỉ-huy-trưởng Sở Phòng-Vệ Duyên-hải, đọc cho tôi nghe. Từ ngày đó tới nay đã đúng 25 năm, và do sự khuyến-kích của các bậc thượng-trưởng của Hải-quân Việt-Nam, những chi-tiết về diễn-tiến chưa từng tiết-lộ của trận hải-chiến cần được ghi lại để làm chứng-liệu lịch-sử.

Sau trận hải-chiến, những ưu và khuyết điểm về chiến-thuật và chiến-lược của Hải-quân Việt-Nam Cộng-Hòa đến nay nếu nêu ra thì sẽ không còn một giá-trị thực-tiến nào để có thể làm những bài học cho những biến-cố kế-tiếp. Vì vậy một vài điều nếu có nêu ra tại đây thì chỉ để ghi lại tình-trạng và khả-năng khi Hải-quân Việt-Nam Cộng-Hòa khi đã phải đương đầu với Trung-cộng, là một quốc-gia vào thời-điểm đó, đã sẵn có một lực-lượng hùng-hậu về hải-lục-không-quân gấp bội của Việt-Nam Cộng-Hòa.

Một điểm hãnh-diện cho Hải-quân Việt-Nam Cộng-Hòa lúc bấy giờ là đã không những phải sát-cánh với lực-lượng bạn chống lại kẻ nội-thù là cộng-sản miền bắc trong nội-địa, lại vừa phải bảo-vệ những hải-đảo xa-xôi, mà lại còn phải chiến-đấu chống kẻ xâm-lãng, đã từng biết bao lần đầy xéo đất nước trong suốt lịch-sử lập-quốc và dành quyền độc-lập của xứ sở.

So-sánh với các cuộc hành-quân ngoại-biên vào các năm 1970-71 của Quân-lực VNCH sang đất Kampuchia và Hạ-Lào, thì quân-lực ta chỉ chiến đấu ngang ngửa với cộng-sản

Việt-Nam ẩn náu trên đất nước lán-giềng mà thôi. Phải thành-khẩn mà nhận rằng Hải-quân Việt-Nam Cộng-Hòa ngoài nội-thù còn phải chống ngoại-xâm mà đã rất khó tiên-liệu để chuẩn-bị một cuộc chiến chống lại một lực-lượng hải-quân Trung-cộng tương-đối dồi-đào hơn cả chúng ta về phẩm cũng như lượng. Hải-quân Việt-Nam ta đã có những gánh nặng về hành-quân để yểm-trợ lực-lượng bạn và hành-quân ngăn-chặn các vụ chuyển-quân lén-lút của Việt-cộng qua biên-giới Miên-Việt trong vùng sông ngòi cũng như các vụ tiếp-tế quân-dụng của chúng vào vùng duyên-hải.

Trước khi đi vào chi-tiết của trận hải-chiến lịch-sử này, chúng ta thử nhắc sơ-lược lại cấu-trúc nhân-sự của thượng-tầng chỉ-huy và của các đơn-vị tham-chiến của Hải-quân vào lúc biến-cố:

- Tư-lệnh Hải-quân: Đề-Đốc Trần-văn-Chơn
- Tư-lệnh-phó Hải-quân: Phó Đề-Đốc Lâm-ngươn-Tánh
- Tham-mưu-Trưởng Hải-quân: Phó Đề-Đốc Diệp-quang-Thủy
- Tư-lệnh Hạm-đội: HQ Đại-tá Nguyễn-xuân-Sơn
- Tư-lệnh HQ Vùng 1 Duyên-hải: Phó Đề-Đốc Hồ-văn Kỳ-Thoại
- Chỉ-huy-trưởng Hải-đội tuần-dương: HQ Đại-tá Hà-văn-Ngạc, (Hải-đội 3) và là Sĩ-quan chỉ-huy chiến-thuật trận hải-chiến.
- Hạm-trưởng Khu-trục-hạm HQ4: HQ Trung-Tá Vũ-hữu-San
- Hạm-trưởng Tuần-dương-hạm HQ5: HQ Trung-Tá Phạm -trọng- Quỳnh
- Hạm-trưởng Tuần-dương-hạm HQ16: HQ Trung-Tá Lê-văn-Thự
- Hạm-trưởng Hộ-tống-hạm HQ10: HQ Thiếu-Tá Ngụy-văn-Thà (truy-thăng HQ Trung-Tá)
- Trưởng toán Hải-kích đổ-bộ: HQ Đại-Úy Nguyễn-minh-Cảnh.

Lý-do tôi đã có mặt tại Hoàng-Sa

Rất nhiều chiến-hữu trong Hải-quân đã không rõ nguyên-cớ nào mà tôi đã có mặt để đích-thân chỉ-huy tại chỗ trận hải-chiến Hoàng-Sa. Sự có mặt của tôi bắt nguồn từ khi tôi được Hội-đồng Đô-đốc chỉ-định tôi tăng-phái cho Vùng I duyên-hải khoảng từ cuối năm 72 đầu 1973. Lý do tăng-phái của tôi đến Vùng I duyên-hải tôi không được biết trước cho đến khi tôi tới Quân-Khu 1, tôi mới được biết nhiệm-vụ chính của tôi là chuẩn-bị một trận thư-hùng giữa Hải-quân VNCH và hải-quân Bắc-Việt mà lúc đó, tin tình-báo xác-nhận là cộng-sản đã được viện-trợ các cao-tốc-đỉnh loại Komar của Nga-sô trang-bị hỏa-tiến hải-hải (surface to surface). Vào thời-gian đó Hải-quân VNCH chỉ có khả-năng chống-đỡ thụ-động loại vũ-khí này. Cuộc hải-chiến tiên-liệu có thể xảy ra khi lực-lượng hải-quân cộng-sản tràn xuống để hỗ-trợ cho quân-bộ của chúng khi chúng muốn tái-diễn cuộc cường-tập xuất-phát từ phía bắc sông Bến-Hải như vào ngày cuối tháng 3 năm 1972 để khởi phát các cuộc tấn-công suốt mùa hè đỏ lửa 1972.

Tôi lưu lại Vùng I duyên-hải chừng hai tuần lễ hầu nghiên-cứu để thiết-kế. Kế-hoạch chính của cuộc hải-chiến này là xử-dụng nhiều chiến-hạm và chiến-đỉnh (WPB và PCF) để giảm bớt sự thiệt-hại bằng cách trải nhiều mục-tiêu trên mặt biển cùng một lúc. Song-song với việc này là các chiến-hạm và chiến-đỉnh phải xử-dụng đạn chiếu-sáng và hỏa-pháo cầm-

tay như là một cách chống hỏa-tiến thụ-động. Ngoài ra Hải-quân cũng cần đặt ra sự yểm-trợ của pháo-binh của Quân-đoàn I để tác-xạ ngăn-chặn và tiêu-diệt lực-lượng hải-quân cộng-sản tại phía bắc Cửa Việt trước khi họ tràn xuống phía nam để đủ tầm phóng hỏa-tiến.

Sau khi đã thuyết-trình tại Bộ-Tư-Lệnh Hải-quân Vùng I duyên-hải cùng các Chỉ-huy-trưởng các đơn-vị duyên-phòng và duyên-đoàn, Tư-lệnh HQ Vùng I duyên-hải chấp-thuận kế-hoạch và đưa kế-hoạch lên thuyết-trình tại Bộ-Tư-Lệnh Quân-đoàn I và Quân-Khu I. Buổi thuyết-trình tại BTL/Quân-đoàn I do đích-thân Trung-Tướng Ngô-quang-Trưởng chủ-tọa, ngoài Tư-lệnh HQ Vùng I duyên-hải còn có Đại-Tá Hà-mai-Việt Trưởng Phòng 3 Quân-đoàn, Đại-tá Khiêu-hữu-Diêu, Đại-Tá Nguyễn-văn-Chung Chỉ-huy-trưởng pháo-binh Quân-đoàn và một số rất ít các sĩ-quan phụ-tá. Nhu-cầu yểm-trợ pháo-binh cho cuộc hải-chiến được chấp-thuận ngay và Chỉ-huy-trưởng pháo-binh quân-đoàn hứa sẽ phối-trí pháo-binh, đặc-biệt là pháo-binh 175 ly để thỏa-mãn kế-hoạch của Hải-quân, khi được yêu-cầu.

Kể từ khi được chỉ-định tăng-phái, tôi thường có mặt tại Vùng I duyên-hải mỗi tháng chừng hai tuần tùy theo công-việc của tôi tại Hải-đội, nhưng chưa lần nào Bộ-Tư-lệnh HQ, Bộ-Tư-lệnh Hạm-đội hoặc Vùng I Duyên-hải chỉ-thị tôi phải có mặt trong vùng. Khi có mặt tại vùng tôi thường tìm-hiểu tình-hình tổng-quát tại Quân-Khu I cũng như đi hoặc tháp-tùng Tư-lệnh HQ vùng I duyên-hải thăm-viếng các đơn-vị lục-quân bạn cấp sư-đoàn, lữ-đoàn hay trung-đoàn.

Trở lại trận hải-chiến Hoàng-Sa, vào khoảng ngày 11 tháng giêng năm 1974, chỉ khoảng vài ngày sau khi Ngoại-trưởng Hoa-Kỳ Kissinger rời Trung-cộng, thì đột-nhiên Ngoại-trưởng Trung-cộng lại một lần nữa tuyên-bố về chủ-quyền của họ trên các quần-đảo Hoàng và Trường-Sa. Tôi rất lưu-ý tin này vì tôi đã chỉ-huy công-cuộc đặt quân trú-phòng đầu tiên trên đảo Nam-Yết vùng Trường-Sa vào cuối mùa hè 1973. Vài ngày sau, vì Ngoại-trưởng VNCH Vương-văn-Bắc còn bận công-cán ngoại-quốc, thì phát-ngôn-viên Bộ Ngoại-giao VNCH bác-bỏ luận-cứ của Trung-cộng và tái xác-nhận một lần nữa chủ-quyền của VNCH trên các quần-đảo đó.

Ngày 16 tháng giêng năm 1974, tôi từ Sài-gòn đi Vũng-Tàu để chủ-tọa lễ trao-quyền chỉ-huy Tuần-dương-hạm HQ5 Trần-bình-Trọng đang neo tại chỗ, cho tân-hạm-trưởng là Hải-quân Trung-tá Phạm-trong-Quỳnh (tôi không còn nhớ tên cựu hạm-trưởng). Khi trở về Sài-gòn, lúc theo dõi bản tin-tức hàng ngày của đài truyền-hình thì thấy Ngoại-trưởng Vương-văn-Bắc hùng-hồn và nghiêm-trọng khi tuyên-bố chủ-quyền của VNCH trên 2 quần-đảo Hoàng và Trường-Sa. Tôi thấy có chuyện bất-ổn có thể xảy ra tại Vùng I duyên-hải nhất là Việt-cộng có lẽ được Trung-cộng hỗ-trợ tạo ra tình-thế rắc-rối ngoài hải-đảo để thu-hút lực-lượng của Hải-quân Việt-Nam, và đương nhiên cộng-sản sẽ lợi-dụng để tràn-xuống dưới vĩ-tuyến 17 như đã dự-liệu.

Nên sáng sớm ngày 17, không kịp thông-báo đến Tư-lệnh Hạm-đội; tôi lên phi-trường Tân-sơn-Nhứt và đến thẳng ngay Trạm hàng-không quân-sự. Tôi gặp ngay một vị Thượng-sĩ không-quân trưởng-trạm và nói là tôi cần đi gấp ra Đà-nẵng. Vị Thượng-sĩ trình với tôi là danh-sách hành-khách đã đầy-đủ cho chuyến bay và giới-thiệu tôi gặp vị Trung-úy phi-công-trưởng phi-cơ C130. Sau khi trình-bày lý-do khẩn-cấp đi Đà-nẵng của tôi, vị phi-công-trưởng trang-trọng mời tôi lên phi-cơ ngồi vào ghế phụ trong phòng phi-công.

Đến Đà-nẵng khoảng 9:00 sáng, tôi mới kêu điện-thoại cho HQ Đại-tá Nguyễn-hữu-Xuân, Tư-lệnh-phó Vùng cho xe đón tôi tại phi-trường. Đến BTL/HQ Vùng I duyên-hải tôi mới được

biết chi-tiết những gì đang xảy ra tại Hoàng-Sa, và được biết thêm là chiếc tuần-dương-hạm HQ5, mà tôi vừa chủ-tọa trao quyền chỉ-huy ngày hôm qua tại Vũng-Tàu sẽ có mặt tại quân-cảng vào buổi chiều tối cùng với biệt-đội hải-kích.

Tư-lệnh HQ vùng I duyên-hải cũng cho tôi hay và giơ một tờ giấy nhỏ nói là ông có thủ-bút của Tổng-thống vừa tới thăm bản-doanh trước đây, nhưng tôi không hỏi về chi-tiết cũng như xin xem thủ-bút vì tôi nghĩ đó là chỉ-thị riêng tư giữa Tổng-Thống và một vị Tướng-lãnh. Vị Tư-lệnh này còn cho tôi hai chọn-lựa: một là chỉ-huy các chiến-hạm ngay tại Bộ-Tư-lệnh Vùng, hai là đích-thân trên chiến-hạm. Tôi đáp trình ngay là: Tôi sẽ đi theo các đơn-vị của tôi. Từ ngày được chuyển về Hạm-đội, không như các vị tiền-nhiệm, tôi thường xa Bộ-chỉ-huy để đi theo các chiến-hạm trong công-tác tuần-dương. Mỗi chuyến công-tác, sự hiện-diện của tôi đã mang lại cho nhân-viên chiến-hạm niềm phấn-khởi sau nhiều ngày phải xa căn-cứ. Tôi thường lưu ý các vị hạm-trưởng đến việc huấn-huyện nội-bộ hoặc thao-dượt chiến-thuật với chiến-hạm khác khi được phép.

Đến khoảng buổi chiều thì Tư-lệnh vùng I duyên-hải còn hỏi tôi có cần thêm gì, tôi trình xin thêm một chiến-hạm nữa vì cần hai chiếc khi di-chuyển trong trường-hợp bị tấn-công trên hải-trình, chứ không phải vì số lượng chiến-hạm Trung-cộng đang có mặt tại Hoàng-Sa. Chiếc Hộ-tống-hạm (PCE) HQ10 Nhật-Tảo được chỉ-định xung vào Hải-đoàn đặc-nhiệm, với lý-do chính là chiếc Hộ-tống-hạm này đang tuần-dương ngay khu-vực cửa khẩu Đà-nẵng nên giảm bớt thời-gian di-chuyển, chiến-hạm chỉ có một máy chánh khiển-dụng mà thôi. Ngoài ra vị Tư-lệnh HQ vùng còn tặng-phái cho tôi HQ Thiếu-Tá Toàn (Ghi chú của Trần Đỗ Cẩm: HQ Thiếu Tá Nguyễn Chí Toàn, Khóa 11 SQHQ/Nha Trang), mà tôi chưa biết khả-năng nên trong suốt thời-gian tặng-phái tôi chỉ trao nhiệm-vụ giữ liên-lạc với các Bộ Tư-lệnh cho vị sĩ-quan này. Tôi dùng cơm chiều gia-đình cùng Tư-lệnh HQ Vùng tại tư-thất trong khi chờ đợi Tuần-dương-hạm HQ5 tới. Sau bữa ăn, Tư-lệnh HQ Vùng đích-thân đi bộ tiễn-chân tôi ra cầu quân-cảng. Sau trận-chiến, vị Đô-đốc này có thổ-lộ cùng tôi là ông đã tưởng đó là bữa cơm cuối cùng của ông với tôi. Như vậy là trận hải-chiến đã dự-liệu là sẽ có thể xảy ra, và chắc vị Đô-đốc đã mật-trình về Tư-lệnh Hải-quân thường có mặt tại Bộ-Tư-lệnh.

Tuần-dương-hạm HQ5 rời bến khoảng 09:00 tối và tôi trao nhiệm-vụ đi tới Hoàng-Sa cho Hạm-trưởng HQ5 là vị hạm-trưởng thâm-niên hơn (Ghi chú của Trần Đỗ Cẩm: HQ5 và HQ10 cùng đi Hoàng Sa, Hạm Trưởng HQ5 là Trung Tá Quỳnh thuộc khóa 11 SQHQ Nha Trang, thâm niên hơn Hạm Trưởng HQ5 là Thiếu Tá Thà thuộc khóa 12 SQHQ Nha Trang). Sự hiện-diện của tôi trên chiến-hạm này đã làm tân-hạm-trưởng, vừa nhậm-chức 2 ngày trước, được vững-tâm hơn vì chắc tân-hạm-trưởng chưa nắm vững được tình-trạng chiến-hạm cũng như nhân-viên thuộc-hạ. Các chiến-hạm đều giữ im-lặng vô-tuyến ngoại trừ các báo-cáo định-kỳ về vị-trí.

Những diễn-tiến ngày hôm trước trận hải-chiến

Khoảng 8 hay 9:00 giờ sáng ngày 18, hai chiến-hạm HQ5 và HQ10 đã đến gần Hoàng-Sa, và trong tầm âm-thoại bằng máy VRC46 (hậu-thân của máy PRC25 nhưng với công-xuất mạnh hơn) để liên-lạc bằng bạch-văn, vì tầm hữu-hiệu của máy chỉ ở trong vùng Hoàng-Sa mà thôi, tôi nói chuyện với Hạm-trưởng HQ4 HQ Trung-tá Vũ-hữu-San, lúc đó đang là sĩ-quan thâm-niên hiện-diện, để được am-tường thêm tình-hình cũng như thông-báo về sự hiện-diện của tôi, vừa là Chỉ-huy-trưởng Hải-đội vừa là để thay-thế quyền chỉ-huy mọi hoạt-dộng, theo đúng thủ-tục ghi trong Hải-quy. Sau khi được trình bày chi-tiết các diễn-tiến, tôi

có lời khen ngợi Hạm-trưởng này và chia sẻ những khó-khăn mà vị này đã trải qua trong những ngày trước khi tôi có mặt tại vùng.

Vào khoảng xế trưa, thì cả 4 chiến-hạm (Ghi chú của Trần Đỗ Cẩm: HQ4, HQ5, HQ10 và HQ16) đều tập-trung trong vùng lòng chảo của quần-đảo Hoàng-Sa và Hải-đoàn đặc-nhiệm được thành hình. Nhóm chiến-binh thuộc Tuần-dương-hạm HQ16 và Khu-trục-hạm HQ4 đã đổ-bộ và trương quốc-kỳ VNCH trên các đảo Cam-Tuyền (Robert), Vĩnh-Lạc (Money) và Duy-mộng (Drummond) từ mấy ngày qua vẫn được giữ nguyên vị-trí phòng-thủ để giữ đảo. Sau khi quan-sát các chiến-hạm Trung-cộng lớn vờn phía bắc đảo Quang-Hòa (Duncan), tôi quyết-định ngay là hải-đoàn sẽ phô-trương lực-lượng bằng một cuộc thao-diễn chiến-thuật tập-đội để tiến về phía đảo Quang-Hòa với hy-vọng là có thể đổ-bộ hải-kích như các chiến-hạm ta đã làm trước đây. Lúc này trời quang-đăng, gió nhẹ và biển êm. Tất cả chiến-hạm đều phải vào nhiệm-sở tác-chiến, nhưng các dàn hải-pháo và vũ-khí đại-liên phải ở trong thể thao-diễn. Khởi hành từ nam đảo Hoàng-Sa để tiến về đảo Quang-Hòa, 4 chiến-hạm vào đội-hình hàng dọc, dẫn đầu là Khu-trục-hạm HQ4, theo sau là tuần-dương-hạm HQ5 làm chuẩn-hạm đã có trương hiệu-kỳ hải-đội, thứ ba là tuần-dương-hạm HQ16 và sau cùng là Hộ-tống-hạm HQ10, tốc-độ chừng 6 gút, khoảng cách giữa các chiến-hạm là hai lần khoảng cách tiêu-chuẩn (tức 1000 yard), phương-tiện truyền-tin là kỳ-hiệu và quang-hiệu, và âm-thoại bằng VRC46 hoặc PRC25 chỉ xử-dụng để tránh hiểu-lầm ám-hiệu vận-chuyển chiến-thuật mà thôi.

Chừng nửa giờ sau khi hải-đoàn vận-chuyển vào đội-hình hướng về phía đảo Quang-Hòa thì hai chiến-hạm Trung-cộng loại Kronstad mang số-hiệu 271 và 274 bắt đầu phản-ứng bằng cách vận-chuyển chặn trước hướng đi của hải-đoàn, nhưng hải-đoàn vẫn giữ nguyên tốc-độ, trong khi đó thì hai chiếc chiến-hạm khác nhỏ hơn mang số 389 và 396 (Ghi chú của Trần Đỗ Cẩm: đây là hai trục lô-i hạm tức là tàu vớt mìn loại T43) cùng 2 chiếc ngư-thuyền ngư-trang 402 và 407 (Ghi chú của Trần Đỗ Cẩm: ngư-thuyền số 402 mang tên Nam Ngư) của họ vẫn nằm nguyên vị-trí sát bờ bắc đảo Quang-Hòa. Tôi đã không chú-tâm đến 2 chiếc chiến-hạm nhỏ của địch vì cho rằng, hai chiếc này chỉ là loại phụ mà thôi (sau này, khi sưu tầm tài liệu về trận hải chiến Hoàng Sa, HQ Thiếu-Tá Trần-Đỗ-Cẩm truy ra theo số-hiệu là loại trục-lô-i-hạm và chắc trang-bị vũ-khí nhẹ hơn) còn hai chiếc tàu tiếp-tế ngư-trang như ngư-thuyền thì không đáng kể. Hành-động chặn đường tiến của chiến-hạm ta đã từng được họ xử-dụng trong mấy ngày trước đây khi các chiến-hạm ta đổ quân lên các đảo Cam-tuyền, Vĩnh-lạc và Duy-mộng để xua quân của Trung-cộng rời đảo. Chiếc Kronstad 271 bắt đầu xin liên-lạc bằng quang-hiệu để xin liên-lạc, Tuần-dương-hạm HQ5 trả lời thuận và nhận công-điện bằng Anh-ngữ: "These islands belong to the People Republic of China (phần này tôi nhớ không chắc-chắn) since Ming dynasty STOP Nobody can deny" (Phần này tôi nhớ rất kỹ vì tôi có phụ nhận quang-hiệu). Tôi cho gửi ngay một công-điện khái-quát như sau: "Please leave our territorial water immediately"

Công-điện của chiến-hạm Trung-cộng được lập đi lập lại ít nhất 3 lần sau khi họ nhận được công-điện của Hải-đoàn đặc-nhiệm VNCH, và chiến-hạm ta cũng tiếp-tục chuyển lại công-điện yêu-cầu họ rời khỏi lãnh-hải của VNCH.

Vì 2 chiến-hạm Kronstad Trung-cộng cố-tình chặn đường tiến của Hải-đoàn đặc-chiếm với tốc-độ khá cao, nếu Hải-đoàn tiếp-tục tiến thêm thì rất có thể gây ra vụ đụng tàu, tôi đưa Hải-đoàn trở về phía nam đảo Hoàng-Sa và vẫn giữ tình-trạng ứng-trực cũng như theo dõi các chiến-hạm Trung-cộng, họ cũng lại tiếp-tục giữ vị-trí như cũ tại phía bắc và tây-bắc đảo

Quang-Hòa. Sự xuất-hiện thêm 2 chiến-hạm của Hải-quân Việt-Nam vào trong vùng chắc chắn đã được chiếc Kronstad 271 của Trung-cộng, được coi như chiến-hạm chỉ-huy, báo cáo về Tổng-hành-dinh của họ, và việc tăng-viện có thể được coi như đã được chuẩn-bị.

Với hành-động quyết-liệt ngăn-chặn ta không tiến được đến đảo Quang-Hòa, tôi cho rằng họ muốn cố-thủ đảo này. Việc đổ-bộ quân để xua đuổi họ ra khỏi đảo, lúc đó tôi hy-vọng, chỉ có thể phải thực-hiện bất-thần để tránh hành-động ngăn-chặn của họ và có lực-lượng hải-kích với trang-phục người nhái, may ra họ có thể phải nhượng-bộ, như Tuần-dương-hạm HQ16 và Khu-trục-hạm HQ4 đã thành-công trong mấy ngày trước đó. Nếu họ tấn-công thay vì nhượng-bộ, Hải-đoàn đặc-nhiệm buộc phải sẵn-sàng chống-trả.

Vào khoảng 8 giờ tối, tôi yêu-cầu Tuần-dương-hạm HQ16 chuyển phái-đoàn công-binh của Quân-đoàn I sang Tuần-dương-hạm HQ 5 bằng xuồng. Phái-đoàn công-binh Quân-đoàn I do Thiếu-tá Hồng hưởng-dẫn đã vào gặp tôi tại phòng ăn Sĩ-quan có theo sau Ông Kosh thuộc cơ-quan DAO Hoa-Kỳ tại Đà-nẵng. Tôi cho cả hai hay là tình-hình sẽ khó tránh khỏi một cuộc đụng-độ nên tôi không muốn các nhân-viên không Hải-quân có mặt trên chiến-hạm và tôi sẽ đưa họ lên đảo. Tôi cũng yêu-cầu Tuần-dương-hạm HQ5 cấp cho tất cả một ít lương-khô. Riêng ông Kosh thì tôi yêu-cầu Hạm-trưởng HQ5 đưa cho ông 1 bịch thuốc lá 10 bao Capstan. Tôi tiễn chân tất cả phái-đoàn xuống xuồng và vẫy tay chào họ khi xuồng bắt đầu hướng về đảo Hoàng-Sa. Kể từ giờ phút đó tới nay tôi không có dịp nào gặp lại ông Kosh để thăm hỏi ông và yêu-cầu ông cho trả lại Tuần-dương-hạm HQ5 bịch thuốc lá Capstan vì thuốc lá này thuộc quân-tiếp-vụ của chiến-hạm xuất ra ứng trước. Riêng Thiếu-tá Hồng thì tôi đã có dịp thăm hỏi ông tại Los Angeles vào năm 1996, cũng theo lời ông thì ông đã viết xong vào trước năm 1975, một cuốn ký-sự về thời-gian bị bắt làm tù-binh trong lục-dịa Trung-Hoa nhưng không được Tổng Cục Chiến-tranh Chính-trị cho xuất bản vì chưa phải lúc thuận-tiện.

Vào khoảng 10 giờ tối, tôi trực-tiếp nói chuyện bằng vô-tuyến với tất cả hạm-trưởng để cho hay là tình-hình sẽ khó tránh được một cuộc đụng-độ, và yêu-cầu các vị này chuẩn-bị các chiến-hạm và huy-động tinh-thần nhân-viên để sẵn-sàng chiến-đấu. Tôi biết rõ cuộc chiến nếu xảy ra thì tất cả nhân-viên đều không đủ kinh-nghiệm cho các cuộc hải-chiến, vì từ lâu các chiến-hạm chỉ chú-tâm và đã thuần-thuộc trong công-tác tuần-dương ngăn-chặn hoặc yểm-trợ hải-pháo mà thôi, nếu có những nhân-viên đã phục-vụ trong các giang-đoàn tại các vùng sông ngòi thì họ chỉ có những kinh-nghiệm về chiến-đấu chống các mục-tiêu trên bờ và với vũ-khí tương-đối nhẹ hơn và dễ-dàng trấn-áp đối-phương bằng hỏa-lực hùng-hậu.

Vào khoảng 11:00 giờ tối ngày 18, một lệnh hành-quân, tôi không còn nhớ được xuất-xứ, có thể là của Vùng I duyên-hải, được chuyển mã-hóa trên băng-tần SSB (single side band) (Ghi chú của Trần Đỗ Cẩm: đây là công điện Mật/Khẩn chiến dịch mang số 50.356, nhóm ngày giờ 180020H/01/74 do BTL/HQ/V1ZH gửi với tiêu đề: Lệnh Hành Quân Hoàng Sa 1) . Lệnh hành-quân vừa được nhận vừa mã-dịch ngay nên không bị chậm-trễ, và lệnh này ghi rõ quan-niệm hành-quân như sau: tái-chiếm một cách hòa-bình đảo Quang-Hòa. Lệnh hành-quân cũng không ghi tình-hình địch và lực-lượng trừ-bị nhưng những kinh-nghiệm từ trước tới nay nhất là trong hai năm tôi đảm-nhận trách-vụ Tham-mưu-phó hành-quân tại BTL/HQ, tôi dự-đoán Trung-cộng, vì đã thiết-lập một căn-cứ tiền-phương tại đảo Phú-lâm thuộc nhóm Tuyên-đức nằm về phía đông-bắc đảo Hoàng-Sa sát vĩ-tuyến 17, nên họ đã có thể đã phối-trí tại đây lực-lượng trừ-bị, và hơn nữa trên đảo Hải-Nam còn có một căn-cứ Hải-quân rất lớn và một không-lực hùng-hậu với các phi-cơ MIG 19 và 21 với khoảng cách gần hơn là

từ Đà-nẵng ra. Việc Trung-cộng lấn-chiếm những đảo không có quân trú-phòng của ta trong vùng Hoàng-Sa, đã phải được họ chuẩn-bị và thiết-kế chu đáo từ lâu trước khi tái tuyên-bố chủ-quyền. Trong khi đó việc Hải-quân VNCH phát-hiện sự hiện-diện của họ chỉ có từ khi Tuần-dương-hạm HQ16 được lệnh đến thăm-viếng định-kỳ và chở theo phái-đoàn công-binh Quân-đoàn I ra thám-sát đảo để dự-kiến việc thiết-lập một phi-đạo ngầm.

Ngay sau khi hoàn-tất nhận lệnh hành-quân, tôi chia Hải-đoàn thành hai phân-đoàn đặc-nhiệm: Phân-đoàn I là nỗ-lực chính gồm Khu-trục-hạm HQ4 và Tuần-dương-hạm HQ5 do Hạm-trưởng Khu-trục-hạm HQ4 chỉ-huy; Phân-đoàn II là nỗ-lực phụ gồm Tuần-dương-hạm HQ16 và Hộ-tống-hạm HQ10 do Hạm-trưởng Tuần-dương-hạm HQ16 chỉ-huy. Nhiệm-vụ là phân-đoàn II giữ nguyên vị-trí trong lòng chảo Hoàng-Sa để tiến về đảo Quang-Hòa vào buổi sáng. Phân-đoàn I khởi hành vào 12:00 đêm đi bọc về phía tây rồi xuống phía nam sẽ có mặt tại nam đảo Quang-Hòa vào 06:00 sáng ngày hôm sau tức là ngày 19 để đổ-bộ biệt-đội hải-kích. Phân-đoàn I phải đi bọc ra phía tây quần-đảo thay vì đi thẳng từ đảo Hoàng-Sa xuống đảo Quang-Hòa là để tránh việc các chiến-hạm Trung-cộng có thể lại vận-chuyển ngăn-chặn đường tiến của chiến-hạm như họ đã làm vào buổi chiều, và lại việc hải-hành tập-đội về đêm trong vùng có bãi cạn và đá ngầm có thể gây trở-ngại cho các chiến-hạm, nhất là Khu-trục-hạm còn có bồng SONAR (máy dò tiềm-thủy-đỉnh), hy-vọng hải-trình như vậy sẽ tạo được yếu-tố bất ngờ. Hơn nữa về mùa gió đông-bắc, việc đổ-bộ vào phía tây-nam sẽ tránh được sóng biển cho xuồng-bè. Nên ghi-nhận tại điểm này là kể từ năm 1973, toán cố-vấn HQ Hoa-kỳ tại Hạm-đội mà trưởng toán là HQ Đại-tá Hamn (tên họ) đã nhiều lần yêu-cầu tháo gỡ máy Sonar trên các khu-trục-hạm. Phó Đề-đốc Nguyễn-thành-Châu (lúc đó còn mang cấp HQ Đại-tá) Tư-lệnh Hạm-đội đã trao nhiệm-vụ cho tôi thuyết-phục họ giữ máy lại để dùng vào việc huấn-luyện. Mãi đến khi HQ Đại-tá Nguyễn-xuân-Sơn nhận chức Tư-lệnh Hạm-đội một thời-gian, tôi vẫn tiếp-tục liên-lạc với toán cố-vấn, và sau cùng họ mới bằng lòng giữ máy lại với tính-cách để huấn-luyện. Thực ra một khu-trục-hạm mà thiếu máy thám-xuất tiềm-thủy-đỉnh thì khả-năng tuần-thám và tấn-công sẽ giảm đi nhiều.

Diễn-tiến trận hải-chiến ngày 19 tháng giêng năm 1974

Đúng 6:00 sáng ngày 19, trời vừa mờ sáng, Phân-đoàn I đã có mặt tại tây-nam đảo Quang-Hòa, thủy-triều lớn, tầm quan-sát trong vòng 1.50 đến non 2.00 hải-lý, trời có ít mây thấp nhưng không mưa, gió đông-bắc thổi nhẹ, biển tương-đối êm tuy có sóng ngầm. Phân-đoàn I tiến sát đảo khoảng hơn 1 hải-lý, Tuần dương-hạm HQ5 nằm gần bờ hơn một chút để thuận-tiện đổ-bộ hải-kích. Hai chiếc Kronstad 271 và 274 bị bất ngờ rõ-rệt nên thấy họ đã vận-chuyển lúng-túng và không thực-hiện được hành-động ngăn-cản như họ đã từng làm vào chiều hôm trước. Tôi cũng bị bất-ngờ là hai chiếc chủ-lực địch lại có mặt cùng một nơi để sẵn-sàng đối đầu mà tôi không phải tìm-kiếm họ, như tôi đã coi họ như là mục-tiêu chính. Họ đã phải luồn ra khỏi khu lòng chảo vào ban đêm, nhưng không hiểu là họ có theo dõi được đường tiến-quân của Phân-đoàn I hay không. Vào giờ này thì họ đã phải biết rõ là Tuần-dương-hạm HQ5 là chiến-hạm chỉ-huy của ta và cũng đã phải biết được hỏa-lực của chiếc khu-trục-hạm.

Biệt-đội hải-kích do HQ Đại-úy Nguyễn-minh-Cảnh chỉ-huy đã được tôi chỉ-thị là không được nổ súng và lên bờ yên-cầu toán quân của họ rời đảo. Trong biệt-đội này có một chiến-sĩ hải-kích Đỗ-văn-Long và luôn cả HQ Đại-Úy Nguyễn-minh-Cảnh là những chiến-sĩ đã tham-dự cuộc hành-quân đầu-tiên Trần-hưng-Đạo 22 (nếu tôi không lầm) cũng do tôi chỉ-

huy để xây-cất doanh-trại và đặt quân trú-phòng đầu-tiên trên đảo Nam-Yết thuộc quần-đảo Trường-Sa vào cuối mùa hè năm 1973.

Một lần nữa, khi biệt-đội hải-kích xuống xuống cao-su, tôi đích-thân ra cầu thang căn-dận và nhấn mạnh về việc đổ-bộ mà không được nổ súng, và khi bắt liên-lạc được với họ thì yêu-cầu họ rời khỏi đảo.

Tôi không chắc là cuộc đổ-bộ sẽ thành-công vì quân Trung-cộng trên đảo đã phải tổ-chức bố-phòng cẩn-mật tiếp theo sự thất-bại của họ trên các đảo khác đã nói ở trên, trong khi đó biệt-đội hải-kích lại không có được hỏa-lực chuẩn-bị bãi đổ-bộ. Một lần nữa tôi lại chỉ-thị cho các hạm-trưởng chuẩn-bị để chiến-đấu. Nếu cuộc đổ-bộ thất-bại thì với hỏa-lực của 2 khẩu 76 ly tự-động trên Khu-trục-hạm HQ4, một chiến-hạm chủ-lực của Hải-đoàn đặc-nhiệm, sẽ có đủ khả-năng loại ít nhất là hai chiến-hạm chủ-lực Trung-cộng ra khỏi vòng chiến không mấy khó-khăn, còn quân-bộ của Trung-cộng trên-đảo thì tôi tin chỉ là một mục-tiêu thanh-toán sau cùng. Tôi còn có ý-định là sẽ điều-động chiếc khu-trục-hạm vượt vùng hơi cạn trực-chỉ hướng bắc vào thẳng vùng lòng chảo để tăng-cường cho Phân-đoàn II nếu cần sau khi đã loại xong 2 chiếc Kronstad mà tôi luôn-luôn cho là mục-tiên chính. Tôi rất vững lòng vào hỏa-lực của chiến-hạm chủ-lực vì tôi đã được tường-trình đầy-đủ về khả-năng của hải-pháo 76 ly tự-động khi Khu-trục-hạm này yểm-trợ hải-pháo tại vùng Sa-hùynh trong nhiệm-kỳ hạm-trưởng của HQ Trung-Tá Nguyễn-quang-Tộ.

Biệt-đội hải-kích tiến vào đảo bằng 2 xuồng cao-su, từ chiến-hạm ta, việc quan-sát sự bố-phòng của Trung-cộng trên đảo không được rõ ràng. Các chiến-hạm Trung-cộng cũng không có phản-ứng gì đối với xuồng của hải-kích. Theo báo-cáo của Biệt-đội-trưởng hải-kích thì chiến-sĩ hải-kích Đỗ-văn-Long là người đầu-tiên tiến vào đảo và vừa nổ súng vừa tiến vào trong nên đã bị hỏa-lực trong bờ bắn tử-thương ngay tại bãi-biển. HQ Trung-Úy Lê-văn-Đơn (xuất-thân từ bộ-binh) tiến vào để thu-hồi tử-thi của liệt-sĩ Long cũng lại bị tử-thương ngay gần xuồng nên tử-thi vị sĩ-quan này được thu-hồi ngay. Việc thất-bại đổ-bộ được báo-cáo ngay về Bộ-Tư-lệnh HQ vùng I duyên-hải và chừng ít phút sau đó (vào khoảng 09:30 sáng) thì đích thân Tư-lệnh HQ VNCH hay Tư-lệnh Vùng I duyên-hải ra lệnh vắn-tắt có hai chữ: "khai-hỏa" bằng bạch-văn cho Hải-đoàn đặc-nhiệm và không có chi-tiết gì khác hơn. Tôi nhận biết được khẩu-lệnh trên băng siêu-tần-số SSB (single side band) không phải là của nhân-viên vô-tuyến mà phải là của cấp Đô-đốc, nhưng từ đó đến nay tôi vẫn tin rằng là của Tư-lệnh Hải-quân mà tôi đã quen-thuộc giọng nói, nên tôi đã không kiểm-chứng thêm về sau. Tôi trở nên yên-tâm hơn vì khẩu-lệnh khai hỏa đã giải-tỏa trách-nhiệm của tôi ghi trong phần quan-niệm của lệnh hành-quân là tái-chiếm một cách hòa-bình. Tôi đích-thân vào máy siêu-tần-số trình ngay là chưa có thể khai-hỏa được vì phải chờ triệt-thối Biệt-đội hải-kích về chiến-hạm, họ còn trên mặt biển và ở vào vị-thế rất nguy-hiểm. Riêng tử-thi của liệt-sĩ hải-kích Đỗ-văn-Long tôi lệnh không cho vào lấy vì có thể gây thêm thương-vong. Tôi tin rằng tử-thi của Liệt-sĩ Long sẽ không khó-khăn để thu-hồi khi toán quân-bộ Trung-cộng được tiêu-diệt sau đợt các chiến-hạm của họ bị loại hoàn-toàn khỏi vòng chiến.

Vào khoảng gần 10:00 giờ sáng, biệt-đội hải-kích được hoàn-tất thu-hồi về Tuần-dương-hạm HQ5 với HQ Trung-Úy Lê-văn-Đơn tử-thương. Trong khi đó thì tôi chỉ-thị cho các chiến-hạm chuẩn-bị tấn-công, mỗi chiến-hạm tấn-công một chiến-hạm địch, và bám sát địch trong tầm hải-pháo 40 ly (khoảng 3 cây-số), vì loại hải-pháo này có nhịp tác-xạ cao, dễ điều-chỉnh và xoay hướng nhanh hơn. Tôi không tin-tưởng nhiều vào hải-pháo 127 ly và khả-

năng điều-khiển chính-xác của nhân-viên vì hải-pháo chỉ có thể tác-xạ từng phát một, nạp đạn nặng-nề và chậm xoay hướng nên tốt hơn là trực-xạ.

Tất cả các chiến-hạm phải cùng khai-hỏa một lúc theo lệnh khai-hỏa của tôi để tạo sự bất ngờ và sẽ gây thiệt-hại trước cho các chiến-hạm Trung-cộng. Vì tầm quan-sát còn rất hạn-chế, nên từ Tuần-dương-hạm HQ5 không quan-sát được Tuần-dương-hạm HQ16 và Hộ-tống-hạm HQ10 cũng như hai chiến-hạm khác và hai ngư-thuyền nguy-trang của Trung-cộng nên tôi không rõ các chiến-hạm này bám-sát các chiến-hạm Trung-cộng được bao nhiêu, nhưng tôi đã tin rằng Phân-đoàn II không có bận tâm về việc đổ-bộ nên có nhiều thì-giờ hơn để thi-hành kế-hoạch tấn-công và sẽ dễ-dàng chế-ngự được hai chiến-hạm phụ của địch cùng hai ngư-thuyền. Riêng Tuần-dương-hạm HQ5 và Khu-trục-hạm HQ4 đã nghiêm-chỉnh thi-hành lệnh. Trước khi ban-hành lệnh khai-hỏa tôi lần nữa hỏi các chiến-hạm đã sẵn-sàng chưa và nhấn-mạnh một lần nữa là phải khai-hỏa đồng-loạt để đạt yếu-tố bất-ngờ. Các hạm-trưởng đích-thân trên máy VRC46 lần-lượt báo-cáo sẵn-sàng. Tôi rất phấn-khởi vì giờ tấn-công hoàn-toàn do tôi tự-do quyết-định, không phải lệ-thuộc vào lệnh của thượng-cấp và vào ý-đồ chiến-thuật của địch. Địch lúc này đã tỏ ra không có một ý-định gì cản-trở hay tấn-công chiến-hạm ta.

Hải-quân Đại-Tá Đỗ-Kiểm, Tham-mưu-phó hành-quân tại Bộ-Tư-lệnh Hải-quân còn đặc-biệt cho tôi hay là có chiến-hạm bạn ở gần, nhưng với sự hiểu-biết của tôi, tôi không có một chút tin-tưởng gì vào đồng-mình này vì kể từ tháng 2 năm 1972 khi Hoa-Kỳ và Trung-cộng đã chấm-dứt sự thù-nghịch nên Hải-quân của họ sẽ không một lý do gì lại tham-dự vào việc hỗ-trợ Hải-quân Việt-Nam trong vụ tranh-chấp về lãnh-thổ. Họ chẳng họ có thể cứu-vớt những người sống-sót nếu các chiến-hạm HQVN lâm-nạn. Nhưng thực-tế cho thấy trong suốt cuộc tìm-kiếm những nhân-viên từ Hộ-tống-hạm HQ10 và các toán đã đổ-bộ lên trấn giữ các đảo đã đào-thoát để trở về đất liền, chúng ta không nhận thấy một hành-động nhân-đạo nào từ phía đồng-minh kể cả của phi-cơ không-tuần.

Khoảng 10:24 sáng thì lệnh khai-hỏa tấn-công được ban-hành và tôi vào trung-tâm chiến-báo trực-tiếp báo cáo bằng máy siêu-tần-số SSB, tôi đã cố ý giữ ống nói sau khi tôi chấm-dứt báo-cáo để tiếng nổ của hải-pháo cũng được truyền đi trên hệ-thống này. Cuộc khai-hỏa tấn-công đã đạt được yếu-tố bất ngờ cho các chiến-hạm địch vì tôi cho rằng họ vẫn tin là các hành-động của chiến-hạm cũng tương-tự như trong những vài ngày trước, khi Hải-quân Việt-Nam đổ-quân trên các đảo Cam-tuyền, Vĩnh-lạc và Duy-mộng và nhất là cuộc phô-diễn lực-lượng của hải-đoàn đặc-nhiệm ngày hôm trước Hải-quân Việt-Nam đã không có một hành-động khiêu-khích nào, mà còn chấp-thuận giữ liên-lạc bằng quang-hiệu.

Chiếc Kronstad 271 nằm về hướng tây gần đảo Quang-Hòa, hướng mũi về phía tây là mục-tiêu của Tuần-dương-hạm HQ5 đang hướng mũi vào bờ tức là phía đông, đặt mục-tiêu về phía tả-hạm (tức là phía bắc). Chiếc này bị trúng đạn ngay từ phút đầu, vận-chuyển rất chậm-chạp nên đã là mục-tiêu rất tốt cho Tuần-dương-hạm HQ5. Hỏa-lực của chiếc Kronstad 271 này không gây nhiều thiệt-hại cho Tuần-dương-hạm HQ5, nhưng có thể đã gây thiệt-hại nặng cho Hộ-tống-hạm HQ10 nằm về phía bắc. Khu-trục-hạm HQ4 nằm về phía tây-nam của Tuần-dương-hạm HQ5 đặt mục-tiêu là chiếc Kronstad 274 nằm về phía bắc tức là tả-hạm của chiến-hạm. Nhưng chẳng may, HQ4 báo cáo bị trở-ngại tác-xạ ngay từ phút đầu-tiên và phải chờ sửa-chữa. Việc này đã làm đảo lộn các dự-tính của tôi và làm tôi bối-rối. Sau vài phút thì chiến-hạm này xin bắn thử và kết-quả là vẫn bị trở-ngại và cần tiếp-tục sửa chữa thêm, nhưng tôi vẫn còn chút hy-vọng. Khu-trục-hạm HQ4 vài phút sau

lại xin tác-xạ thử lần thứ ba nhưng vẫn không có kết-quả, tuy-nhiên chiến-hạm này vẫn phải tiếp-tục bám-sát mục-tiêu của mình trong tầm các loại đại-liên nên đã bị thiệt-hại nhiều bởi hỏa-lực của chiếc Kronstad 274, và đại-liên đã không áp-đảo được hỏa-lực của địch.

Trên Tuần-dương-hạm HQ5, tôi xử-dụng chiếc máy PRC 25 trước ghề hạm-trưởng bên hữu-hạm của đài chỉ-huy để liên-lạc với các chiến-hạm, tôi vừa rời ghề để ra ngoài quan-sát hai phía thì một trái đạn loại nổ mạnh gây một lỗ lủng khoảng nửa thước đường kính và làm nát máy PRC25, nên từ phút này trở đi tôi phải vào tận Trung-tâm chiến-báo để dùng máy VRC46. Hạm-trưởng Tuần-dương-hạm HQ5 đứng cạnh đài chỉ-huy bên tả-hạm với sĩ-quan hải-pháo để dễ quan-sát mục-tiêu được chỉ-định, nên tôi thường nói trực-tiếp với hạm-trưởng tại nơi này. Trung-tâm chiến-báo của chiến-hạm này chỉ quen-thuộc dùng radar vào việc hải-hành, và lại trời mù, mây thấp, radar có nhiều nhiễu-xạ nên tôi không được rõ về vị-trí của Phân-đoàn II và các chiến-hạm của địch còn nằm trong khu lòng-chảo Hoàng-Sa.

Sau chừng 15 phút thì Tuần-dương-hạm HQ16 báo-cáo là bị trúng-đạn hầm máy, tàu bị nghiêng nên khả-năng vận-chuyển giảm-sút, buộc phải lui ra ngoài vòng chiến để sửa-chữa và cũng không còn liên-lạc được với Hộ-tổng-hạm HQ10, không biết rõ tình-trạng và chỉ thấy nhân-viên đang đào-thoát. Tôi nhận thấy một tuần-dương-hạm đã vận-chuyển nặng-nề mà chỉ còn một máy và bị nghiêng, nếu tiếp-tục chiến-đấu thì sẽ là một mục-tiêu tốt cho địch, nên tôi đã không ra phản-lệnh. Ngoài ra, Hạm-trưởng Tuần-dương-hạm HQ16 là một vị sĩ-quan ít tích-cực hơn, nên tôi không mấy tin-tưởng là vị này có thể vượt qua được các khó-khăn kỹ-thuật để cố-gắng tiếp-tục tấn-công. Khu-trục-hạm HQ4 đã bị thiệt-hại nhiều sau khi phải bám-sát chiến-hạm địch trong tầm đại-liên, nên tôi ra lệnh cho Khu-trục-hạm HQ4 phải rút ra khỏi vòng-chiến ngay và chỉ-thị cho Tuần-dương-hạm HQ5 yểm-trợ cho chiếc này khi tiến ra xa, vì tất-nhiên Hải-đội đặc-nhiệm không thể để bị thiệt-hại một khu-trục-hạm mà Hải-Quân VNCH chỉ có tổng-cộng 2 chiếc mà thôi.

Khi khu-trục-hạm HQ4 ra khỏi vùng chiến, lại không bị chiếc Kronstad 274 truy-kích hoặc tác-xạ đuổi theo, ngược lại chiếc này của địch có phần rảnh tay hơn để tấn-công Tuần-dương-hạm HQ5 vào phía hữu-hạm hầu giảm-bớt hỏa-lực của chiến-hạm ta như để cứu vãn chiếc 271 đang bị tê-liệt. Vào giờ này thì tin-tức từ Bộ-Tư-lệnh Hải-quân tại Sài-gòn do chính Tham-mưu-phó hành-quân cho hay là một phi-đội khu-trục-cơ F5 đã cất-cánh để yểm-trợ cho Hải-đoàn đặc-nhiệm. Do sự liên-lạc từ trước với Bộ-Tư-lệnh Sư-đoàn I Không-quân tại Đà-nẵng, tôi hiểu là phi-cơ F5 chỉ có thể yểm-trợ trong vòng 5 tới 15 phút mà thôi vì khoảng-cách từ Đà-nẵng tới Hoàng-Sa quá xa so với nhiên-liệu dự-trữ. Tôi vẫn tin rằng loan tin việc phi-cơ cất-cánh, Bộ-Tư-lệnh Hải-quân đã cho rằng tin này có thể làm cho tôi vững-tâm chiến-đấu. Một điều nữa là từ trước tới giờ phút đó tôi chưa được thấy có cuộc thao-dượt hỗn-hợp nào giữa Không-quân và Hải-quân nên tôi rất lo-âu về sự nhận-dạng của phi-công để phân-biệt giữa chiến-hạm của Hải-quân Việt-Nam và chiến-hạm Trung-cộng, nhất là lúc có mây mù thấp, nên phi-cơ có thể gây tác-xạ nhầm mục-tiêu. Máy VRC 46 trong Trung-tâm chiến-báo phải chuyển sang tần-số không-hải và đích thân tôi dùng danh-hiệu để bắt liên-lạc với phi-cơ. Một viên đạn xuyên-nổ trúng ngay Trung-tâm chiến-báo từ hữu-hạm, sát gần ngay nơi tôi đứng, làm trung-tâm bị phát-hỏa. Các nhân-viên trong trung-tâm còn mãi núp sau bàn hải-đồ thì tôi nhanh tay với một bình cứu-hỏa gần chỗ tôi đứng dập tắt ngay ngọn lửa. Tôi bị té ngã vì vấp chân vào bàn hải-đồ, bàn chân trái bị đau mất vài ngày. Tôi vẫn tiếp-tục liên-lạc với phi-cơ nhưng sau chừng 5 tới 10 phút vẫn không thấy đáp-ứng nên tôi phải ngưng và chuyển tần-số về liên-lạc với các chiến-hạm khác vì cuộc giao-tranh đã đến độ khốc-liệt hơn. Sau phút này thì Tuần-dương-hạm HQ5 bị trúng nhiều đạn làm sĩ-

quan trường-khẩu 127 ly tử-thương và hải-pháo bị bất-khiển-dụng vì phần điện điều-khiển pháo-tháp tê-liệt, và máy siêu-tần-số SSB không còn liên-lạc được vì giấy trời bị sập rớt xuống sàn tàu, hiệu-kỳ hải-dội bị rách nát phần đuôi. Tôi ra ngoài quan-sát phía tả-hạ và được nghe báo cáo là hầm-đạn phát-hỏa. Tôi nói ngay với hạm-trưởng là cần phải làm ngập hầm-đạn. Khẩu hải-pháo 40 ly đơn tả-hạ bị bất khiển-dụng vì bị trúng đạn vào khối nạp-đạn và khẩu 40 ly hữu-hạ bị hư-hại nhẹ. Tôi yêu-cầu hạm-trưởng là chỉ nên cho tác-xạ từng viên mà thôi, vì nhu-cầu phòng-không rất có thể xảy ra trong một thời-gian ngắn.

Bất thần về phía đông vào khoảng 11:25 sáng cách xa chừng 8 đến 10 hải-lý, xuất hiện một chiến-hạm của Trung-cộng loại có trang bị mỗi bên một dàn phóng kếp hỏa-tiến loại hải-hải (Ghi chú của Trần Đỗ Cẩm: đây là loại khinh tốc đĩnh Komar) đang tiến vào vùng giao-tranh với một tốc-độ cao, quan-sát được bằng mắt viễn-kính và không một chiến-hạm nào báo-cáo khám-phá được bằng radar từ xa. Tôi dự-đoán loại chiến-hạm này ít khi được điều-động từng chiếc một, và tin là có thể thêm ít nhất một chiếc theo sau. Với tình-trạng của Hải-đội đặc-nhiệm: một hộ-tống-hạm bị loại khỏi vòng-chiến; một tuần-dương-hạm bị thương nơi hầm máy; một khu-trục-hạm và một tuần-dương-hạm chỉ còn hỏa-lực rất hạn-chế; cộng với nguy-cơ bị tấn-công bằng cả hỏa-tiến hải-hải cũng như bằng phi-cơ rất có thể xảy ra, nên tôi triệt-thoái phần còn lại của lực-lượng là Khu-trục-hạm HQ4 và Tuần-dương-hạm HQ5 ra khỏi vùng Hoàng-Sa tiến hướng đông-nam về phía Subic Bay (Hải-quân công-xưởng của Hoa-Kỳ tại Phi-luật-tân). Tôi cũng cầu-nguyện Đức Thánh Trần, Thánh-Tổ của Hải-quân VNCH ban cho tôi một trận mưa để giảm tầm quan-sát và khả-năng tấn-công của phi-cơ địch. Sau khi hai chiến-hạm còn lại rút ra khỏi vùng giao-tranh chừng 10 phút thì một trận mưa nhẹ đã đổ xuống toàn vùng quần-đảo Hoàng-Sa. Các chiến-hạm ta đã không bị truy-kích và phi-cơ địch cũng chưa xuất-hiện. Mục-đích tôi hướng về phía đông-nam là để tránh bị phục-kích của tiềm-thủy-đĩnh Trung-cộng tại hải-trình Hoàng-Sa Đà-nẵng, và khi ra ngoài xa lãnh-hải thì nếu còn bị tấn-công bằng phi-cơ hoặc tiềm-thủy-đĩnh thì may ra đồng-minh Hải-quân Hoa-Kỳ có thể cấp-cứu chúng tôi dễ-dàng hơn theo tinh-thần cấp-cứu hàng-hải quốc-tế. Nếu chúng tôi không còn bị tấn-công thì việc đến Subic Bay Phi-luật-tân để xin sửa-chữa trước khi hồi-hương là một điều khả-dĩ được thương-cấp chấp-thuận.

Tuần-dương-hạm HQ5 phải mất gần một giờ mới kéo lên được giấy trời khẩn-cấp để tái-lập sự liên-lạc bằng máy siêu-tần-số SSB. Hầm đạn phía mũi của chiến-hạm đã bị làm ngập, mũi bị chúc xuống nên tốc-độ có bị thuyên-giảm. Chính trong thời-gian mất liên-lạc, Bộ Tư-lệnh tại Sài-gòn cũng như tại Đà-nẵng rất bối-rối cho sự an-toàn của hai chiến-hạm và bản-thân tôi. Chính Tư-lệnh Hạm-đội tại Sài-gòn cũng đã đưa tin mất liên-lạc đến với gia-đình tôi.

Vào khoảng 01:00 trưa, hai chiến-hạm HQ4 và HQ5 đã cách Hoàng-Sa chừng 10 hải-lý, trời nắng và quang-đăng. Tư-lệnh Hải-quân đích thân ra lệnh cho cả hai chiến-hạm phải trở lại Hoàng-Sa và đánh chìm nếu cần, tôi nhận được giọng nói của Đô-đốc. Lệnh đã được thi-hành nghiêm-chỉnh ngay tức khắc. Sau khi liên-lạc vô-tuyến siêu-tần-số được điều-hòa trở-lại thì mọi báo-cáo chi-tiết về tổn-thất và tình-trạng lúc bấy giờ của các hai chiến-hạm được chuyển đầy-đủ. Trên Tuần-dương-hạm HQ5 tôi cũng được thông-báo về Tuần-dương-hạm HQ16 sẽ được Tuần-dương-hạm HQ6 tới hộ-tống về Căn-cứ Hải-quân Đà-nẵng.

Đến khoảng 02:30 chiều, khi cả hai chiến-hạm đang trở về Hoàng-Sa, quá ngang Hòn Tri-Tôn, nghĩa là còn cách đảo Hoàng-Sa chừng 1 giờ rưỡi hải-hành nữa, thì hai chiến-hạm được phán-lệnh trở về Đà-nẵng. Lúc này trời đã nắng, mây cao nên rất dễ-dàng cho việc

hải-hành. Trong một cuộc đến thăm Tư-lệnh Hải-quân VNCH tại tư-dinh vào khoảng tháng 2 năm 1974, thì vị Đô-Đốc này đã tiết-lộ rằng nếu biết được sớm tình-trạng của Hải-đoàn đặc-nhiệm thì Tư-lệnh đã cho lệnh trở về căn-cứ trước sớm hơn. Trên đường về, tôi vẫn ra lệnh cho các chiến-hạm giữ nguyên nhiệm-sở tác-chiến và nhất nhất các nhân viên không ở trong nhiệm-sở phòng máy phải túc-trực trên boong để tránh tổn-thất về nhân-mạng trong trường-hợp bị tiềm-thủy-dĩnh Trung-cộng phục-kích bằng ngư-lôi. Nhưng may-mắn là điều tôi dự-liệu đã không xảy ra. Các chiến-hạm đã khởi-sự ngay thu-dọn các tổn-thất về vật-liệu và thu-hồi các dư-liệu tác-xạ. Tôi tò-mò mở đài phát-thanh BBC vào sáng sớm ngày 20, thì họ chỉ vồn-ven loan tin một trận hải-chiến đã xảy ra trong vùng quần-đảo Hoàng-Sa giữa Hải-quân Việt-Nam Cộng-Hòa và Cộng-Hòa Nhân-dân Trung-Hoa, mỗi bên thiệt-hại 1 chiến-hạm và không thêm một chi-tiết nào khác. Tôi tỏ ra khâm-phục đài nay về sự loan-tin nhanh chóng và xác đáng.

Tôi đã không hút thuốc từ nhiều tháng qua, nhưng tôi muốn hút một vài điếu thuốc cho tinh-thần bớt căng-thẳng sau gần 48 tiếng đồng-hồ liên-tục không được nghỉ-ngơi, tôi yêu cầu Hạm-trưởng dùng hệ-thống liên-hợp để loan-báo xem có nhân-viên nào còn thuốc lá cho tôi xin một ít để hút. Tôi không ngờ là các nhân-viên tuân-tự mang đến cho tôi hơn 2 chục bao cả loại trong khẩu-phần C của đồng-minh và các loại thuốc trong thương-trường lúc bấy giờ, tôi lấy làm cảm-động về sự ưu-ái của các nhân-viên trên chiến-hạm này. Vào khoảng 2 giờ đêm tôi soạn-thoản một sơ-đồ hành-quân và các chi-tiết về tổn-thất để chuẩn-bị thuyết-trình khi về tới căn-cứ.

Khoảng 7:00 sáng ngày 20 tháng giêng thì hai chiến-hạm của Phân-đoàn I về tới căn-cứ an-toàn. Tuần-dương-hạm HQ16 cũng đã về bến trước đó ít lâu. Một điều mà các nhân-viên của các chiến-hạm và riêng tôi rất cảm-động là trên cầu Thương-cảng Đà-nẵng là nơi đã được chỉ-định cho các chiến-hạm cập bến, đã có sự hiện-diện của các vị Đô-Đốc Tư-lệnh và Tư-lệnh-phó HQ VNCH, Đô-Đốc Tư-lệnh HQ Vùng I Duyên-hải, một số đông sĩ-quan cùng nhân-viên của các đơn-vị HQ vùng Đà-nẵng cùng các trại gia-binh đã túc-trực đón đoàn chiến-hạm trở về với rừng biển-ngữ :

"Hải-quân Việt-Nam quyết-tâm bảo-vệ lãnh-thổ đến giọt máu cuối cùng".

"Một ý-chí : chống cộng. Một lời thề : bảo-vệ quê-hương".

"Hoan-hô tinh-thần chiến-đấu anh-dũng của các chiến-sĩ Hải-quân tham-dự Hải-chiến Hoàng-Sa".

"Hoan-hô tinh-thần bất-khuất của các chiến-sĩ Hải-chiến Hoàng-Sa".

Sau khi di-tán các chiến-sĩ thương-vong và tử-vong lên căn-cứ thì chỉ có 3 vị Đô-Đốc cùng HQ Đại-tá Nguyễn-viết-Tân Chỉ-Huy-Trưởng Sở Phòng-vệ Duyên-hải lên Tuần-dương-hạm HQ5 và vào phòng-khách của Hạm-trưởng để dự cuộc thuyết-trình về trận đánh. Ba vị Hạm-trưởng đều có mặt để trình bày chi-tiết về chiến-hạm của mình. Các vị Đô-đốc cũng không hỏi thêm tôi về những yếu-tố đã đưa đến những quyết-định chiến-thuật của tôi, nhất là quyết-định triệt-thoái phần còn lại của Hải-đoàn đặc-nhiệm ra khỏi vùng Hoàng-Sa. Sau phần thuyết-trình các vị Đô-Đốc đã đi quan-sát sự thiệt-hại của các chiến-hạm và úy-lạo nhân-viên các cấp. Tôi cũng được nghe Đô-đốc Tư-lệnh-phó đề-nghị với Tư-lệnh HQ là sẽ không có thuyết-trình cho Tư-lệnh Quân-đoàn I.

Sau chừng một giờ thì Trung-tướng Tư-lệnh Quân-đoàn I/Quân-Khu I cũng tới thăm-viếng và được hướng-dẫn quan-sát một vòng các chiến-hạm để nhận-định sự thiệt-hại.

Kết-quả của trận-hải-chiến

Một cách tổng-quát thì sự thiệt hại của hai đối-thủ được kể như tương-đương trong trận hải-chiến. Mỗi bên bị tổn-thất một chiến-hạm, như đài BBC loan tin vào sáng sớm ngày 20 tháng giêng, phía VNCH là Hộ-tống-hạm HQ10, phía Trung-cộng là chiếc Kronstad 271 (được coi là chiến-hạm chỉ-huy) còn một số khác thì chịu một sự hư-hại trung-bình hoặc trên trung-bình. Hai chiếc nhỏ hơn 389 và 396 cùng hai ngư-thuyền ngụy-trang theo tôi ước-lượng chỉ hư-hỏng hơi nặng mà thôi vì tầm hỏa-lực của ta trội hơn. Riêng chiếc Kronstad 271 có thể bị tổn-thất nhiều nhân-viên hơn vì trúng nhiều hải-pháo của Tuần-dương-hạm HQ5 vào thương-tầng kiến-trúc, trong khi đó chiếc 274 thì tổn-thất được coi là nhẹ hơn cả vì chỉ bị tấn-công nhiều bằng đại-liên và ít hải-pháo về sau này. Tuy-nhiên trong các trận hải-chiến thì người ta thường kể về số chiến-hạm bị loại khỏi vòng chiến hơn là số thương-vong về nhân-mạng. Riêng trên Hộ-tống-hạm HQ10, theo các nhân-viên đã đào-thoát về được đất liền, thì vị Hạm-trưởng và Hạm-phó đều bị thương-nặng, nhưng Hạm-trưởng đã từ-chối di-tản và quyết ở lại tuần-tiết cùng chiến-hạm của mình theo truyền-thống của một sĩ-quan hải-quân và một nhà hàng-hải. Hạm-phó được nhân-viên đào-thoát được nhưng đã phải bỏ mình trên mặt biển vì vết thương quá nặng. Vụ này làm tôi nhớ lại, theo lời kể của các bậc tiên-sinh, thì khi hải-quân Pháp hành-quân trên sông (nếu không lầm thì là Sông Đáy) một chiến-hạm loại trợ-chiến-hạm (LSSL) hay Giang-pháo-hạm (LSIL) đã bị trúng đạn đài-chỉ-huy, làm tử-thương cả hai hạm-trưởng và hạm-phó cùng một lúc, sĩ-quan cơ-khí đã phải lên thay thế tiếp-tục chỉ-huy. Sau kinh-nghiệm này, hải-quân Pháp không cho hạm-trưởng và hạm-phó có mặt cùng một nơi khi lâm-trận. Cá-nhân tôi lúc đó đã không có chút thì giờ để nhớ tới kinh-nghiệm mà các bậc tiên-sinh đã truyền lại tôi mà áp-dụng.

Một điều lạ là Trung-cộng có đủ khả-năng tuy khiêm-nhượng, vào lúc cuối trận-chiến, vì có thêm tăng-viện đến kịp thời, nhưng đã bỏ rơi cơ-hội truy-kích khi lực-lượng ta triệt-thoái, hay xử-dụng hỏa-tiến hải-hải vì lực-lượng ta vẫn còn nằm trong tầm hữu-hiệu của loại vũ-khí này. Tôi cho rằng có thể họ đã bận-tâm vào việc cứu vãn chiếc Kronstad 271 và quân bộ trên đảo Quang-Hòa, hoặc họ đã không nhận được lệnh tấn-công, và chỉ đương-nhiên chống-trả tự-vệ mà thôi. Tôi nhận rằng ước-tính của tôi về phản-ứng của địch đã cao hơn như thực-tế đã xảy ra. Việc Hải-quân Việt-Nam khai-hỏa tấn-công sau khi thất-bại đổ-bộ đã tạo cho Trung-cộng có nguyên-cớ vì bị tấn-công mà phải hành-động, nên đã dùng cường-lực cưỡng-chiếm các đảo vào ngày sau.

Theo các quân-nhân trú-phòng trên đảo Hoàng-Sa thì sáng sớm ngày hôm sau tức là ngày 20 tháng giêng, Trung-cộng đã huy-động một lực-lượng hùng-hậu kết -hợp hải-lực-không-quân đổ-bộ tấn-chiếm đảo Hoàng-Sa và các đảo kế-cận mà các chiến-binh hải-quân đang chiếm-giữ. Theo ký-giả Lê-Vinh, một cựu sĩ-quan hải-quân, đã từng đảm-trách chức-vụ thư-ký của ủy-ban nghiên-cứu trận hải-chiến cho biết, thì vào thời-gian trận hải-chiến, Hải-quân Hoa-Kỳ đã chuyển cho Hải-quân Việt-Nam một tin-tức về 42 chiến-hạm Trung-cộng với 2 tiềm-thủy-đỉnh đang tiến xuống Hoàng-Sa. Dù nhiều hay ít thì lực-lượng của họ sẽ trội hẳn lực-lượng Hải-quân Việt-Nam có thể điều-động tới. Nếu hai chiến-hạm còn lại của Hải-đoàn đặc-nhiệm phải lưu-lại Hoàng-Sa như lệnh ban ra lúc đầu, với khả-năng chiến-

đầu đã bị giảm-sút nhiều thì sự bảo-tồn của hai chiến-hạm này rất mong-manh. Thế cho nên phản-lệnh cho hai chiến-hạm phải trở về căn-cứ được kể như là đúng lúc và sát với thực-tế hơn.

Trung-cộng đã bắt giữ tất cả quân-nhân và dân-chính Việt-Nam trên đảo Hoàng-Sa và toán hải-quân đổ-bộ thuộc Khu-trục-hạm HQ4 trên đảo Vĩnh-Lạc (sát phía nam đảo Hoàng-Sa) mà trưởng toán là HQ Trung-Uý Lê-văn-Dũng (sau được vinh-thắng HQ Đại-Uý tại mặt-trận), làm tù-binh đưa về giam-giữ đầu tiên tại đảo Hải-nam. Riêng ông Kosh là nhân-viên của cơ-quan DAO Hoa-Kỳ tại Đà-nẵng thì được trao trả cho Hoa-Kỳ sớm nhất tại Hồng-Kông. Còn các nhân-viên Việt đã bị họ nhồi-sọ về chủ-nghĩa của họ trong suốt thời-gian tại Quảng-Đông, và trao trả về Việt-Nam tại ranh-giới HồngKông và Trung-cộng. Đô-đốc Tư-lệnh-phó HQ đã được đề-cử đích-thân đến HồngKông tiếp-nhận. Các chiến-sĩ từ Trung-cộng hồi-hương đều được đưa vào Tổng-Y-viện Cộng-Hòa điều-trị về các bệnh-trạng gây ra do các hành-động ngược-dãi trong khi bị giam-cầm trên lục-địa Trung-Hoa.

Thế là cuối cùng thì Việt-Nam Cộng-Hòa đã mất nốt nhóm đảo Nguyệt-Thiền phía nam của cả quần-đảo Hoàng-Sa cho tới ngày hôm nay.

Các chiến-sĩ Hải-quân đào-thoát từ Hoàng-Sa, sau nhiều ngày trôi-dạt trên mặt biển, một số đã được chính các tuần-duyên-đỉnh của Hải-quân cứu vớt, một số đã được các thương-thuyền trên hải-trình Singapore HồngKông bắt gặp. Tất cả các chiến-sĩ thoát-hiểm được đưa về điều-trị tại các Tổng-y-viện Duy-Tân (Đà-nẵng) hay Cộng-Hòa, và còn được Thủ-tướng chính-phủ, các vị Tư-lệnh Quân-đoàn, và các vị Đô-đốc Hải-quân đến thăm hỏi và úy-lạo. Các chiến-sĩ Hải-quân đào-thoát từ Hoàng-Sa, sau nhiều ngày trôi-dạt trên mặt biển, một số đã được chính các tuần-duyên-đỉnh của Hải-quân cứu vớt, một số đã được các thương-thuyền trên hải-trình Singapore HồngKông bắt gặp. Tất cả các chiến-sĩ thoát-hiểm được đưa về điều-trị tại các Tổng-y-viện Duy-Tân (Đà-nẵng) hay Cộng-Hòa (Sàigòn), và còn được Thủ-tướng chính-phủ, các vị Tư-lệnh Quân-đoàn, và các vị Đô-đốc Hải-quân đến thăm hỏi và úy-lạo..

Công-cuộc chuẩn-bị tái-chiếm Hoàng-Sa

Khi phần thăm-viếng của thượng-cấp kết-thúc, thì tất cả các chiến-hạm bắt tay ngay vào việc sửa-chữa và tái tiếp tế đan-dược để chuẩn-bị tấn-kích tái-chiếm Hoàng-Sa. Một toán thợ thượng-thặng của Hải-quân công-xưởng cũng đã được điều-động từ Sàigòn ra để phụ-lực với chuyên-viên của Thủy-xưởng Đà-nẵng. Riêng Tuần-dương-hạm HQ16, tuy không bị hư-hại nhiều trên thượng-tầng kiến-trúc, nhưng các chuyên-viên đã tháo-gỡ được đầu viên đạn đã xuyên lủng hầm máy. Viên đạn này là một loại đạn xuyên-phá và không nổ 127 ly của Tuần-dương-hạm HQ5 bị lạc. Kinh-nghiệm cho thấy là loại đầu đạn không nổ nếu trúng nước thì đạn-đạo sẽ thay đổi rất nhiều vì đầu đạn nhọn bị nước làm chuyển hướng đi rất xa. Tin này do đích thân Tư-lệnh phó Hải-quân mang đến cho tôi. Đó là một điều không may-mắn cho Hải-đoàn đặc-nhiệm Hoàng-Sa, nhưng trong bất cứ một cuộc chiến-tranh nào, sự nhằm-lẫn về mục-tiêu, về bạn và địch, về vị-trí tác-xạ đều đã xảy ra ít nhất là tại chiến-trường Việt-Nam. Hơn nữa trong cuộc hải-chiến này, Tuần-dương-hạm HQ5 đã tác-xạ cả trăm đại-pháo 127 ly, mà chỉ có một viên bị lạc, nên vẫn còn là điều may-mắn. Việc chiến-hạm bị trúng 1 viên đạn của bạn cộng với việc hai khẩu hải-pháo 76 ly tự-động trên khu-trục-hạm HQ4 đã bị trở-ngại kỹ-thuật ngay từ phút đầu của cuộc chiến, là hai nhược-điểm chiến-thuật mà Hải-quân VNCH chỉ muốn phổ-biến hạn-chế vào đầu năm 1974 là thời

điểm, mà nhiều sự phân-tích đáng tin cho rằng Tổng-Thống Nguyễn-văn-Thiệu đã lợi-dụng biến-cố Hoàng-Sa để tránh-né sự chỉ-trích của các phần-tử đối-lập lúc đó đang rất-mạnh.

Sau ít ngày sửa chữa, thì Tuần-dương-hạm HQ16 chỉ đủ khả-năng tự hải-hành về quân-cảng Sài-gòn và được đón-tiếp trọng-thể. Khu-trục-hạm HQ4 không sửa chữa tại chỗ được hai khẩu 76 ly tự-động. Tuần-dương-hạm HQ5, sau khi tái tiếp-tế đạn và hàn vá các hư-hại đã cùng HQ6 ra khơi tìm-kiếm các nhân-viên đào-thoát khỏi vùng Hoàng-Sa. Các phi-cơ C130 đã bay lượn trong một vùng duyên-hải hạn-chế để tránh sự hiểu nhầm về hành-động khiêu-khích của Việt-Nam đối với Trung-cộng. Các phi-cơ hướng-dẫn các chiến-hạm xem xét các vật trôi trên mặt biển nhưng vẫn chưa cấp-cứu được nhân-viên nào ngoại trừ vỏ một thùng xăng dự-trữ. Tôi vẫn có mặt trên Tuần-dương-hạm HQ5 để tham-dự cuộc tìm-kiếm. Riêng hộ-tống-hạm HQ10, vì mất liên-lạc nên tôi đã không biết được tình-trạng cuối cùng của chiến-hạm, nhưng chúng tôi vẫn còn một hy-vọng tuy mong-manh là chiến-hạm này chưa chìm hẳn và có thể trôi dạt về phía duyên-hải miền Trung trong mùa gió đông-bắc.

Với Tuần-dương-hạm HQ6 đã có mặt trong vùng và vừa hoàn-tất hộ-tống Tuần-dương-hạm HQ16 từ nửa đường Hoàng-Sa Đà-nẵng về bến, cộng với HQ17 (Hạm-trưởng HQ Trung-Tá Trần-đình-Trụ) điều-động từ Trường-Sa tới tăng-cường đã kết-hợp với Tuần-dương-hạm HQ5 thành một Hải-đoàn đặc-nhiệm mới với nhiệm-vụ chuẩn-bị tái-chiếm Hoàng-Sa. Mặc dầu nhiều sĩ-quan thâm-niên hơn tôi có mặt tại chỗ, nhưng tôi vẫn được chỉ-định tiếp-tục chỉ-huy. Một cuộc thao-dượt chiến-thuật và thực-tập tác-xạ đã diễn ra trong vòng một ngày tại vùng một đảo nhỏ nằm về phía bắc vùng Cù-lao Chàm phía đông-nam Đà-nẵng. Sau cuộc thao-dượt, tôi trình bày kết-qua việc huấn-luyện trong các buổi thuyết trình hành-quân tại Bộ-Tư-lệnh Hải-quân vùng, vẫn được Tư-lệnh-phó Hải-quân chủ-tọa.

Nhưng cuối cùng thì công-cuộc tái-chiếm Hoàng-Sa được hủy-bỏ. Tuy vẫn được tín-nhiệm để chỉ-huy, nhưng tôi tin rằng cuộc phản-kích tái-chiếm sẽ thất-bại ngoại trừ đó là một chiến-thuật thí-quân nằm trong một chiến-lược cao hơn. Với các tuần-dương-hạm cũ-kỹ (WHEC) xử-dụng trong lực-lượng phòng-vệ duyên-hải Hoa-Kỳ (US Coast guard) từ lâu, được trang-bị vào công-tác tuần-tiểu hơn là để chiến-đấu, vừa chậm-chạp và vận-chuyển nặng-nề, nên khó chống trả lại với các chiến-hạm chiến-đấu tối-tân hơn. Loại này chỉ có một hải-pháo 127 ly, còn 2 hải-pháo 40 ly đã được Hải-quân Việt-Nam đặt thêm vào lái tàu là nơi đã được dùng làm sàn đáp trực-thăng.

Trong thời-gian tại căn-cứ, Tư-lệnh-phó HQ ít nhất đã hai lần tập-hợp nhân-viên tất cả các chiến-hạm có mặt tại chỗ để chỉ-thị không được có hành-động khiêu-ngạo về chiến-tích của Hải-quân VNCH. Để làm gương cho tất cả nhân-viên thuộc quyền, tôi đã giữ một thái-độ rất khiêm-nhượng và im-lặng. Tôi chưa bao giờ thảo-luận hoặc trình bày chi-tiết với bất cứ một ai hay một tổ chức nào, về những yếu-tố đã đưa đến các quyết-định chiến-thuật của tôi trong trận đánh.

Tôi lưu-lại Vùng I duyên-hải chừng hơn một tuần-lễ, đã được cùng Phó Đề Đốc Tư-lệnh HQ vùng I Duyên-hải xuất-hiện trên đài chỉ-huy cũng của Tuần-dương-hạm HQ5 để thực-hiện một phóng-sự cho đài truyền-hình quân-đội. Sau đó tôi trở về nhiệm-sở chính tại Sài-gòn. Tôi còn được đến phòng thâu-hình của quân-đội cùng các vị hạm-trưởng và một vài hạ-sĩ-quan trưởng pháo-khẩu để trình bày các chiến-tích. Tuy nhiên tôi không đề-cập nhiều chi-tiết và nhường lời lại nhiều hơn cho các hạm-trưởng vì tôi nghĩ rằng các vị này đáng được đề-cao vì đã đích-thân huy-động tinh-thần nhân-viên và can-dảm trực-tiếp chiến-đấu. Ít lâu sau tôi phải theo học Khóa Chỉ-huy Tham-mưu đặc-biệt tại Long-Bình, đặc-biệt vì khóa

gồm nhiều các sĩ-quan đang đảm-trách những vai-trò then-chốt của quân-lực và các đại-đơn-vị. Khi Phó-Đề-đốc Phụ-tá hành-quân biển của Tư-lệnh-Hải-quân đến thuyết trình tại trường về tổ-chức của Hải-quân Việt-Nam, thì một câu hỏi đầu-tiên của khóa-sinh là về hải-chiến Hoàng-Sa. Đề-đốc đã chuyển câu hỏi này cho tôi đang ngồi trong hội-trường, quả thật vị này đã trao cho tôi một trái banh khó đỡ. Tôi đáp lại câu hỏi vồn-vẹn ngay là: Các quý-vị đã nghiên cứu về trận đánh Ấp-Bắc, thì trận hải-chiến Hoàng-Sa cũng gần tương-tự. Sau câu trả lời của tôi thì không một câu hỏi nào về trận Hoàng-Sa được nêu ra thêm. Xin ghi thêm vào nơi này, trận Ấp-Bắc đã làm cho quân-lực bị bất ngờ về chiến-thuật của địch, có sự sai lầm về ước-tính tình-báo và nhầm-lẫn về chiến-thuật điều-quân.

Vào những năm tháng cuối cùng của cuộc-chiến Việt-Nam tôi được biệt-phái giữ chức-vụ Phụ-Tá Hải-quân cho Trung-tướng Chỉ-Huy-trưởng Trường Chỉ-huy Tham-mưu Liên-quân đồn-trú tại Long-Bình.

Phần sau trận hải-chiến

Sau trận hải-chiến, Hải-quân được nhiều vinh-danh nhờ trận-chiến đã nêu cao và nối-tiếp được tinh-thần chống bắc-xâm của dân-tộc. Trận hải-chiến được liên-tục ca-ngợi hàng ngày trên các phương-tiện truyền-thông của quân-đội cũng như ngoài dân-sự để thêm vào với: Bình-long anh-dũng, Kontom kiêu-hùng v.v....

Hoàng-Trường-Sa với Việt-Nam là một

Cũng nhờ trận hải-chiến mà phần đông nhân-dân Việt-Nam mới được biết đến phần lãnh-thổ nằm xa vời trong Biển-Đông mà Hải-quân VNCH từ ngày thành-lập đã âm-thầm bảo-vệ và tuần-tiểu.

Nói về trận hải-chiến, dù Hải-quân VNCH giả thử có thắng được trận ngày đầu, thì chúng ta khó lường được sự tổn-thất nếu Hải-quân còn ở lại để cố-thủ Hoàng-Sa. Phó Đề-Đốc Chủ-tịch Ủy-Ban nghiên-cứu về trận hải-chiến khi vị này đích thân thăm-viếng Khu-trục-hạm HQ4, khi đang nằm trong ụ lớn sửa chữa đã nói riêng với tôi: thế là vừa đủ, ý của vị này nói là không nên tiếp-tục chiến-đấu thêm ít nhất là vào thời-điểm đó Hải-quân còn phải đảm-nhận nhiều công-tác tiêu-trừ cộng-sản trong đất liền. Đó là chưa kể việc tấn-chiếm phần còn lại của quần-đảo Hoàng-Sa có thể đã nằm trong các đường lối đi-đêm chiến-lược của các cường-quốc. Tôi nghĩ rằng nếu chiếc khu-trục-hạm HQ4 không bị trở-ngại kỹ-thuật và trận-chiến đã xảy ra gần như tôi đã dự-liệu và mong-muốn, nghĩa là ta thắng trận đầu, thì cường-lực hải-lục-không quân của chúng huy-động ngày hôm sau không những đủ sức tràn ngập quân trú-phòng và lại còn đủ sức truy-kích Hải-quân VNCH trong một vùng rộng lớn hơn. Tôi đã tin-tưởng rằng Quân-đoàn I/Quân-khu I đã phải đặt trong tình-trạng báo-động đề-phòng sự tấn-công của Trung-cộng ngay sau khi trận hải-chiến diễn ra. Một phi-tuần chiến-đấu-cơ F5 của Sư-đoàn I Không-quân tại Đà-nẵng đã sẵn-sàng trên phi-đạo nhưng không được lệnh cất cánh từ cấp cao để yểm-trợ cho Hải-quân vì có thể là e-ngại sẽ châm ngòi cho một cuộc chiến mới, hoặc chỉ hạn-chế trận-chiến tới mức có thể chấp-nhận được trong một thế chính-trị.

Một lần nữa, giả-dụ rằng ta cứ để Trung-cộng có mặt trên đảo Quang-Hòa, trận hải chiến đã không xảy ra thì chúng ta vẫn có thể tiếp-tục hiện-diện trên đảo Hoàng-Sa, tuy nhiên có thể phải trải thêm quân trên các đảo Cam-Tuyền, Vĩnh-Lạc và Duy-Mộng, để tránh sự lấn-chiếm, cộng thêm là Hải-quân Việt-Nam phải thường-xuyên tuần-tiểu với một hải-đoàn tương-đối mạnh. Nhưng dần dà họ cũng sẽ lấn chiếm theo kế hoạch bành trướng thế lực

của họ trong vùng Đông Nam Á. Có thể Trung-cộng đã trả đũa hay dập theo khuôn-mẫu Việt-Nam Cộng-Hòa khi ta đã đặt quân trú-phòng trên đảo Nam-Yết và Sơn-Ca nằm phía nam và đông cùng trên một vòng-đai san-hô với đảo Thái-Bình, đã bị Trung-Hoa Dân-quốc (Đài-Loan) chiếm-đóng từ khi Nhật-Bản thua trận đệ-nhi thế-chiến. Người Trung-Hoa dù là lục-địa hay hải-đảo, đã từng nhiều lần tuyên-bố là lãnh-thổ của họ, không những vùng này mà thôi mà cả toàn vùng Hoàng-Sa Trường-Sa. Phải thành-khẩn mà nhận rằng, khi Việt-Nam Cộng-Hòa đặt quân trú-phòng trên các đảo còn bỏ trống trong vùng Trường-Sa như Nam-Yết, Sơn-Ca, Song-Tử-đông, Song-Tử-tây, Trường-Sa v.v., chúng ta đã không gặp một hành-động đối-kháng về quân-sự nào từ phía Trung-Hoa Dân-quốc hoặc Phi-Luật-Tân hay Mã-Lai-Á.

Một suy-luận nữa là có thể trận hải-chiến là một cuộc điều-chỉnh sự nhường quyền chiếm-giữ từ một nhược-tiểu đến một cường-quốc theo một chiến-lược hoàn-cầu mà vài cường-quốc đã ngầm thỏa-thuận trước. Chúng ta có thể nhớ lại cuộc tấn-công hùng-hậu của Anh-quốc trong cuộc tranh-chấp đảo Falkland (Nam Mỹ-Châu) vào thập-niên 80, mà Á-căn-đình (Argentina) vẫn luôn coi như lãnh-thổ của họ. Họ đã chiến-đấu mạnh-mẽ trên mặt ngoại-giao và buộc phải chiến-đấu trên mặt quân-sự sau khi ngoại-giao thất-bại. Về mặt quân-sự, họ biết trước là khó chống lại Anh-quốc với lực-lượng khá dồi-dào, nhưng họ đã phải chiến-đấu trong khả-năng của họ, họ biết tự kiểm-chế cường-độ chiến-tranh để giảm-thiểu tổn-thất. Kết-qua là đảo Falkland đã về tay Anh-quốc. Tuy đảo Falkland rộng lớn hơn về diện-tích và nguồn-lợi cũng như dân-số, quân-lực hai đối-thủ đưa vào cuộc đụng-độ hùng-hậu hơn, mức-độ chiến-tranh nặng hơn, nhưng hai trận Falkland và Hoàng-Sa đã gần tương-tự nhau về tính-chất của một cuộc chiến.

Người Pháp, trong chiến-tranh tại Đông-dương sau 1945, vì chiến-cuộc gia-tăng tại nội-địa, đã phải bỏ-ngỏ hoàn-toàn nhóm đảo Tuyên-đức phía bắc, và bỏ-ngỏ nhóm Nguyệt-thiểm phía nam trong vài năm. Riêng nhóm Tuyên-đức phía bắc đã do Trung-Hoa Dân-quốc cưỡng-chiếm trong ít lâu, nhưng sau đó họ đã phải rút về vì sự thất-trận của họ trong lục-địa. Về sau, hiệp-định Balê 1973 lại đề ra khu phi-quân-sự dọc theo vĩ-tuyến 17, đã làm cho Việt-Nam Cộng-Hòa đã không thể tích-cực hiện-diện tại nhóm Tuyên-Đức bắc đảo Hoàng-Sa thuộc nhóm Nguyệt-thiểm.

Xét về sự phòng-thủ, so sánh với đảo Thái-Bình trong vùng Trường-Sa thì thế bố-trí trên đảo Hoàng-Sa của VNCH đã thua kém rất xa, và không thể đủ sức để cố-thủ chống lại một cuộc cường-kích thủy-bộ. Trên đảo không có công-sự nặng, chỉ có khoảng một trung-đội địa-phương-quân với vũ-khí cá-nhân và một vài quan-sát viên khí-tượng. Trong khi đó Đảo Thái-Bình, khi Nhật chiếm-đóng trong đệ-nhi thế-chiến, họ đã xây-cất nhiều công-sự nặng. Sau này khi Trung-Hoa dân-quốc (Đài-Loan) chiếm-đóng, chắc-chắn họ đã tăng-cường mọi cơ-cấu phòng-thủ, lại có trang-bị các khẩu đại-pháo chống chiến-hạm, đưa quân-số trú-phòng có thể tới cấp hơn tiểu-đoàn và do một vị Đại-tá Thủy-quân lục-chiến chỉ-huy.

Ngoài ra việc tuyên-bố chủ-quyền của Trung-cộng trên cả hai quần-đảo Hoàng-Sa và Trường-Sa được nhận-xét chỉ diễn ra sau cuộc thăm-viếng Trung-cộng của Ngoại-trưởng Hoa-Kỳ Kissinger. Ít nhất là Hoa-Kỳ và Trung-cộng đã ngầm có nhiều thỏa-thuận về chiến-lược hay ít nhất cũng đồng-ý là Hoa-kỳ sẽ không can-thiệp vào các hành-động của Trung-cộng trong vùng. Đối với Việt-Nam Cộng-Hòa, Hoa-Kỳ đã không muốn can-dự vào sự bảo-vệ lãnh-thổ. Trong ngày hải-chiến thì các đối-tác-viên tại Bộ-Tổng-Tham-mưu đã khẳng-định đó là công chuyện riêng của Việt-Nam .

Quan-niệm của Hoa-Kỳ trong việc mở-rộng lực-lượng Hải-quân chỉ là vừa đủ để hành-quân yểm-trợ hòa-lực và ngăn-chặn trong vùng sông-ngòi và duyên-hải mà thôi. Công-cuộc xây-cất một hệ-thống thám-báo liên-tục từ Bến-Hải đến Vịnh Thái-lan là một công-tác cao, cả về kỹ-thuật lẫn tài-chánh với mục-tiêu duy-nhất là kiểm-soát hữu-hiệu sự xâm-nhập lén-lút bằng đường-biển của cộng-sản Bắc-Việt vào vùng duyên-hải. Việc viện-trợ hai chiếc khu-trục-hạm, vì là loại tấn-công, nên sau 1973 họ đã nhiều lần đòi tháo gỡ máy dò tiềm-thủy-đỉnh như đã trình-bày, làm như vậy là sẽ giảm khả-năng của loại này một nửa. Vũ-khí tấn-công trên mặt biển và trên không của khu-trục-hạm là hai dàn hải-pháo 76 ly tự-động với nhịp tác-xạ khoảng 60 viên một phút. Với hỏa-lực tấn-công mạnh-mẽ như vậy, Hải-quân Hoa-Kỳ, vào những năm cuối của cuộc chiến, song-song với kế-hoạch rút lui, đã không bỏ sót cơ-hội cắt đứt hay ít nhất cũng trì-hoãn việc tiếp-tế cơ-phận thay-thế cho loại hải-pháo tối-tân này.

Sau trận hải-chiến, để nêu gương hy-sinh của các chiến-sĩ bỏ mình trên đại-dương, Bộ-Tư-lệnh HQ đã có nghiên-cứu một kiến-trúc dự-định xin phép Đô-thành Saigon Chợ-Lớn xây-cất trong khu-vực cột-cờ Thủ-Ngũ bên sông Sài-gòn. Riêng Hội-đồng Đô-thành đã đồng-ý trên nguyên-tắc là sẽ có một đường-phố mang tên Ngụy-văn-Thà. Một buổi lễ kỷ-niệm lần thứ nhất trận hải-chiến Hoàng-Sa đã được tổ-chức vào ngày 19 tháng giêng năm 1975 do Tư-lệnh Hải-quân, Đê-Đốc Lâm-ngươn-Tánh chủ-tọa nhưng tôi không được thông-báo để đến tham-dự.

Hàng năm cứ mỗi Tết nguyên-đán đến, dù vào tháng giêng hay không, tôi luôn luôn có ít phút tưởng-niệm dành cho các liệt-sĩ đã hy-sinh và cũng tưởng nhớ tới chiến-sĩ đã anh-dũng cùng tôi chiến-đấu trong trận-hải-chiến Hoàng-Sa, mà số đông đang lưu-lạc trong vùng đất tự-do. Họ là những anh-hùng đã xả-thân để bảo-vệ lãnh-thổ của tiền-nhân xây-dựng từ bao thế-kỷ. Mong rằng tài-liệu này sẽ mang lại niềm hãnh-diện cho toàn-thể các chiến-sĩ Hải-quân đã tham-dự trận đánh mà tôi đã có vinh-dự chỉ-huy.

Dallas, Texas , mùa Xuân Kỷ-Mão

Hà Văn Ngạc

Nguồn: <https://groups.google.com/d/msgid/vn-net/CAAqdPnXMB441ghhegophZF01AXAFfu%3DTZBMvRd-d6Jgw7EdHFQ%40mail.gmail.com>

www.vietnamvanhien.org

An Lạc & Tự Chủ

VIỆT NAM VĂN HIẾN

www.vietnamvanhien.info

TỦ SÁCH VĂN HIẾN ONLINE VỚI HƠN 11200 TÁC PHẨM